

De onderstaande tekst is overgenomen uit "De kinderdoop in de Heilige Schrift" door A. Schipper, blz, 91 t/m 103.

In de Handelingen vragen twee soorten doop onze aandacht. En wel die van enkelingen en die van huisgezinnen 171). Wat de eerste betreft - de doop van enkelingen - valt het direct op dat het alleenstaande personen zijn, die misschien - zeker is dit niet! - op hun persoonlijke geloofsbelijdenis werden gedoopt. De eerste is de kamerling uit Morenland en de tweede Paulus, de vroegere vervolger der gemeente. Van Paulus lezen wij hoe hem door Ananias, een leerling van de Heere, werd gevraagd zich te laten dopen, onder aanroeping van de naam van de Rechtvaardige (Hand. 22:14), waarmede zeer waarschijnlijk Jezus bedoeld is, die hem op de weg naar Damascus verscheen 172).

In de geschiedenis van de kamerling (Hand. 8), zien wij de woorden van Philippus en die van de kamerling tussen haakjes staan (vs. 37). In de oudste handschriften komen zij dus niet voor en worden dan ook door sommige theologen als een later bijvoegsel beschouwd. Dit hoofdstuk wordt nogal eens gaarne aangehaald als bewijs dat **dopen** (baptízo) uitdrukkelijk 'onderdompelen' zou betekenen. Doch dit blijft ook hier een onopgeloste vraag, daar anderen hebben opgemerkt, dat de kamerling bezig was de vierde profetie over de Knecht des Heren te lezen, zoals we die vinden in Jes. 52:13-15 en 53:1-12. Hierin wordt geprofeteerd dat Hij (d.i. de Knecht des Heren) vele heidenen zal besprengen, vs. 15. Aldus onze Statenvertaling en de wijze waarop Luther, en eveneens de Engelse vertaling 173) het hebreeuwse woord 'nassah' hebben overgezet. Julius Fürst vertaalt in zijn Hebräisches Wörterbuch über das Alte Testament (Berlin 1960, S. 353) Jesaja 52 : 15 met: 'netzen, annetzen, aansprengen, z.B. Blut auf ein Kleid oder auf die Wand sprengen. 1) Ansprengen, spritzen auf. Etwas, namentlich von dem Sprengen zur Entzündung. 2) So viel als versammeln, dah. Jes. 52 : 15 (nach dem Masse man sich früher vor Ihm entsetzt und also vor ihm floh) so wird er jetzt viele Völker sammeln.' Andere vertalingen, waaronder onze Nieuwe, hebben hier: 'zo zal hij vele volken doen opspringen.'

De kamerling was een heiden en behoorde dus tot degenen die 'besprengd' zouden worden. Bij de bespreking van dit Schriftgedeelte heeft Philippus de kamerling ongetwijfeld hierop gewezen. Vandaar diens uitroep: 'Ziedaar water, wat verhindert mij.' In elk geval bewijst Hand. 8 **niet** dat de kamerling bij de doop werd ondergedompeld, want uitdrukkelijk wordt gezegd, dat beiden, zowel Philippus als de kamerling afdaalden in het water en dat beiden er uitkwamen. Philippus moest in dit geval eveneens ondergedompeld zijn. Bovendien kan 'eis tò húdor' (in het water) ook (en misschien beter) vertaald worden met '**naar** het water', '**tot** aan het water.' Terwijl 'ek tou húdatos' (**uit** het water) ook '**van**' of '**vandaan**' kan betekenen.

Dächsel tekent bij Jes.52:15 aan, dat, also Zijn (d.i. Christus) vernedering zo diep mogelijk was, ook Zijn verhoging zo hoog mogelijk zal zijn, want Hij zal vele heidenen met Zijn bloed besprengen (1 Petr. 1 : 2) en hen, die vroeger voor onrein werden gehouden (vs. I), met het overblijfsel van het oude volk Gods tot een heilige verbondsgemeente verenigen (Ef. 2:13 e.v.) 174).

Als wij nu zo'n 'huisgezin-doop' nader bezien, komen wij tot verrassende ontdekkingen. Deze doop loopt namelijk parallel met de 'huisgezin-besnijdenis' onder het Oude

Verbond. Dr. E. Stauffer, die de bijbelse uitdrukkingen 'huis', 'mijn huis', 'uw huis', 'het gehele huis' enz., ook wat betreft het Oude Testament, nauwkeurig heeft onderzocht, komt tot het overtuigende resultaat, dat er sedert oude tijden een vaste bijbelse uitdrukking voor 'huis' bestaat, die zowel hoofdzakelijk voor kinderen, en niet ten laatste eveneens voor de soms aanwezige kleinkinderen wordt gebezigd. Als voorbeeld noemt Stauffer ondermeer voor het profane spraakgebruik Jozua 2: 12 e.v., 2:18, 6: 22 e.v., 24 :15. Voor het rituele spraakgebruik: Gen. 17 : 12 e.v., 17 : 23 e.v. Verder Deut. 16 : 14 e.v. vergeleken met Jub. 16 : 25 en Sukka 2:8). 'Die neutestamentische Oikosformel, die aus der alttestamentlichen Ritualsprache (speziell wohl aus der Beschneidungsterminologie) übernommen und in die Formsprache der urchristlichen Taufpraxis eingeführt wurde, hat dieselbe Gestalt und denselben Sinn wie die altbiblische Ritualformel, d.h. sie schliesst die Kleinkinder mit ein' 176).

Als de schrijvers van het Nieuwe Testament dan ook de uitdrukking 'huisgezin' bezigen bedoelen zij hiermee, naar Joods gebruik, **allen** die er bij hoorden. Van klein tot groot, van slaaf tot vrije. Soms worden de kinderen met opzet nog eens apart genoemd, om te laten uitkomen hoe belangrijk hun aanwezigheid voor de gemeente wel is. Zo bijvoorbeeld in 1 Tim. 3:12, waarvan de diakenen wordt gezegd dat zij mannen van één vrouw moeten zijn en hun kinderen en eigen huis goed behoren te besturen. Vooral het gedrag van de kinderen was in het oog van de kerk zeer belangrijk, daar het licht aanstoot kon geven aan de omringende heidenen. 'Hier liegt es schon näher, an getaufte Kinder zu denken', zegt Windisch 177).

We kunnen, na het bovenstaande, dan ook veilig aannemen dat, zodra de nieuwtestamentische schrijvers het over 'huis' hebben, zij hiermede niet uitsluitend volwassen gelovigen op het oog hadden, daar zij dan een andere uitdrukking hadden gebezigd, welke evenwel geen aansluiting vond bij de Joodse gedachtewereld. Vanzelfsprekend is het dan ook, dat wij in het Nieuwe Testament nergens lezen van **volwassen** personen uit Christelijke ouders, die de doop zouden hebben ontvangen. Wel is uit de geschriften van de eerste kerkvaders het tegendeel bewijsbaar, namelijk dat zij en anderen in hun kinderjaren zijn gedoopt geworden.

Terecht merkt dan ook dr. Thym hierover op dat, als in de Handelingen meermalen melding gemaakt wordt van de doop van volwassenen hiermede steeds **proselieten** bedoeld worden, 'immers - zegt hij - de zodanige die uit het Joden- of Heidendom tot het Christendom waren overgegaan. Waaruit volgt dat het niet aangaat zich te beroepen op het feit, dat er in de Handelingen der Apostelen alleen van het dopen van volwassenen uitdrukkelijk sprake is, om daarmee te bewijzen dat in de boezem der christelijke kerk niet dan volwassenen gedoopt mogen worden. En wel, omdat zij, die uit christen ouders of in de boezem van de christelijke kerk geboren zijn, niet met proselieten mogen worden gelijkgesteld. Meent men dus, op grond van het stilzwijgen van de Schriften van het Nieuwe Verbond te mogen vaststellen dat in de ganse tijd van de apostolische werkzaamheid geen enkel kind gedoopt is geworden, en dat daarom de doop niet aan kinderen mag worden bediend - op grond van datzelfde stilzwijgen mogen wij, met evenveel recht vaststellen, dat er, zolang de apostelen leefden en werkten, geen enkele volwassene, uit christenouders geboren, gedoopt is geworden. Hetgeen volgens de op baptistisch standpunt niet ongewone redenering niets minder

zou inhouden, dan een veroordeling van het baptistisch gebruik om aan hen die uit christenouders geboren zijn op volwassen leeftijd de doop te bedienen' 178).

Soms was alleen het geloof van de vader voldoende om ook de anderen van het gezin te dopen, zoals bijvoorbeeld bij de gevangenebewaarder te Philippi. Wanneer deze aan Paulus en Silas vraagt: 'Heren, wat moet ik doen (enkelvoud), om behouden te worden?', luidt het antwoord: 'Stel vertrouwen (enkelvoud) in de Heere Jezus en gij zult behouden worden, **gij en uw huis**' (Hand. 16 : 31). En zij spraken het Woord Gods tot hem (enkelvoud) in tegenwoordigheid van allen, die in zijn huis waren. En in datzelfde uur van de nacht nam hij hen mede om hun striemen af te wassen, en **hij liet** zichzelf en **al de zijnen** terstond dopen, en hij bracht hen naar boven in zijn huis en richtte een tafel aan en hij verheugde zich, dat hij met zijn gehele huis tot het geloof in God gekomen was' (Hand. 16:32-34) 179).

Ook bij Cornelius lezen wij de merkwaardige woorden: 'waardoor **gij en uw gehele huis** behouden zult worden' (Hand. 11 :14).

Van Lydia, de purperverkoopster, wordt verhaald, dat zij staat aan het hoofd van haar 'huis', en, na tot. geloof gekomen te zijn, mét haar **huis** wordt gedoopt (Hand. 16 :15). Over het geloof van dat huis wordt zelfs niet gesproken'. ('Indien gij van oordeel zijt, dat Ik de Heere getrouw ben'). Daar met 'huis' ook 'slavenstoet' kan bedoeld zijn, is het, volgens professor Grosheide, beter Hand. 16 :15 niet als bewijsplaats voor de kinderdoop te gebruiken. In Lydia's huis, waar vermoedelijk Timotheüs en Lukas nog verbleven, zijn 'de broeders' (adelphoí). Er is dus al een gemeente, waarschijnlijk genoemd in hoofdstuk 16 :18. De brief aan de Philippenzen spreekt zelfs van opzieners en diakenen' 180).

In Hand. 18 : 8 horen wij van een zekere Crispus, overste der synagoge te Korinthe, die tot geloof kwam met **zijn gehele huis**, terwijl Paulus later aan diezelfde gemeente schrijft Crispus te hebben gedoopt (1 Kor. 1:14). Het huisgezin noemt hij niet. Een bewijs, dat mét de vader ook de anderen gedoopt werden. Waar in de plaats van 'huis', ook 'het gehele huis' of 'al de zijnen' gelezen wordt, kunnen wij afleiden, dat geen enkel lid van het gezin van de doop werd uitgesloten. Ook de slaven en slavinnen hoorden erbij, die overigens op hun beurt óók weer kinderen konden hebben, zodat de huismaatschappij een nogal gecompliceerd karakter kon krijgen. De gehele samenleving richt zich naar het hoofd. Dit behoeft nog niet te betekenen, dat hij zijn wil oplegt, zonder rekening te houden met de persoonlijke bereidheid van zijn gezinsleden. Die bereidheid is trouwens een kwestie die naderhand nog ter sprake kan komen. Nu moet allereerst vastgesteld worden dat het 'huis' als één geheel bij het 'hoofd' werd gerekend 181).

Zo wordt niet alleen in het Oude maar ook in het Nieuwe Testament het kind beschouwd als van de godsdienst zijner ouders te zijn, al heeft het door zijn leeftijd nog geen zelfstandige keuze kunnen doen. Waar het hoofd van het gezin voor Christus gewonnen is. daar zijn ook de kleine kinderen in beginsel voor Christus gewonnen. Het blijkt reeds uit het antwoord dat Paulus aan de stokbewaarder gaf op de vraag: 'Wat moet ik doen om zalig te worden?' Dat antwoord luidt niet: 'Geloof, gij en uw huis en gij zult dan allen zalig worden', maar: 'Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis.' En Lydia antwoordt ook niet: 'Indien gij geoordeeld hebt, dat ik **en mijn huis** de Heere getrouw zijn', maar: 'Indien gij van

oordeel zijt, dat Ik de Heere getrouw ben.' Eveneens wordt over Stephanus niets anders gezegd dan dat **zijn huisgezin** gedoopt werd. Lukas, de schrijver van de Handelingen der Apostelen, zou. om toch maar niet misverstaan te worden, hier zeker niet verzuimd hebben er uitdrukkelijk bij te voegen, dat de leden van die verschillende huisgezinnen eerst geloofd hebben en daarna gedoopt zijn geworden. (Maar volgens Christus en Zijn apostelen is het familieleven, ten opzichte van het geloof, geheel iets anders dan een nevens elkander staan van afzonderlijke individuen zonder een gemeenschappelijke geloofsband. Zie bijvoorbeeld Luk. 10 : 5: 'Vrede zij **deze huize**.' Luk. 19 : 9: 'Heden is aan **dít huis** redding geschonken.' De doop wordt in de apostolische praxis niet voorgesteld als de eindpaal, maar als het begin van de christelijke loopbaan, niet als de kroon, maar als het uitgangspunt van het christelijk leven 182). Tevergeefs beroepen de anabaptisten zich op Hand. 8:12, waar wij lezen van de inwoners van Samaria (vs. 5 en 14), dat zij gedoopt werden, zowel mannen als vrouwen (ándres te kai gunafkes), zonder dat daarbij van kinderen melding wordt gemaakt 183). Immers, zou dit zo letterlijk moeten worden opgevat, dan zou het niet alleen de gedachte aan zuigelingen, knapen en zeer jonge meisjes uitsluiten, maar ook die aan jongelingen en jonge dochters. Er zou alzo te veel bewezen zijn en hetgeen er bewezen was hoogst onwaarschijnlijk zijn. Daar komt nog bij, dat indien deze wijze van zich vastte houden aan de letter hier door moest gaan, men met hetzelfde recht uit Hand. 4:4, waar gezegd wordt dat het getal der mannen (toon andróon) omtrent vijfduizend waren, zou mogen besluiten dat, tot op het ogenblik der gevangenneming van Petrus en Johannes na de genezing van de kreupelen, onder andere nog geen enkele **vrouw** tot het Christendom was overgegaan. Waaruit volgen zou dat de drieduizend zielen op de Pinksterdag en eveneens de duizenden die later Christen werden, enkel **mannen** zijn geweest. Hier is, geheel naar Joodse wijze, alleen sprake van de **gezinshoofden**, die dan hun 'huis' mee lieten dopen. Als zodanig noemt Paulus in 1 Kor. 1 : 14 Crispus en Gajus 184).

Toch mogen wij niet van de gedachte uitgaan, dat men in de antieke wereld het nieuwe geloof van de man, als hoofd van het gezin, als vanzelfsprekend aannam. Dit mag, wat betreft de Joodse huisgezinnen, wel het geval zijn geweest, maar 1 Kor. 7 laat ons toch duidelijk zien, dat de ongelovige heiden niet steeds even volgbaar was'. Paulus schrijft hier, dat indien een broeder een ongelovige vrouw heeft, die er in bewilligt met hem samen te blijven wonen, hij haar niet moet verstoten. Voor de zuster gold hetzelfde ten opzichte van haar ongelovige man 185).

Handelingen 21 vertelt ons hoe Paulus en zijn reisgenoten naar Jeruzalem gaan en daar door de broeders hartelijk worden ontvangen. Ook Jacobus en alle de oudsten worden bezocht. Paulus verhaalt in bijzonderheden wat God onder de **heidene**n door zijn dienst had verricht. En zij - lezen wij - loofden God toen zij dit hoorden, en zeiden tot hem: Gij ziet broeders, hoeveel duizenden er onder de **Joden** gelovig zijn geworden en **allen zijn zij ijveraars voor de wet**; nu heeft men hun van u verteld, dat gij allen Joden onder de heidenen afval van Mozes leert, door te zeggen, dat zij hun kinderen niet behoeven te besnijden, noch naar de gebruiken te leven.' Van de heidenen, die door Paulus' prediking bekeerd waren, springen de broeders te Jeruzalem over naar de vele **Joden** die gelovig waren geworden, maar toch de wet van Mozes wilden houden. 'IJveraars voor de wet' heten

zij zelfs! De vraag rijst hier terstond: waarom heeft Paulus hier niet eenvoudig geantwoord: 'Wel, broeders, in plaats van de besnijdenis is, zoals u bekend is, de **doop** gekomen?' Het merkwaardige is evenwel, dat Paulus in het geheel niet antwoordt. Ook niet, dat in de plaats van Mozes, Christus gekomen is en dat daarom alle gebruiken van de Joodse wet hebben afgedaan (de Romeinenbrief). Uit Hand. 21: 24 blijkt, dat hetgeen waarvan Paulus beticht werd, geen woord waar is, maar dat hij ook zelf 'medegaat in de onderhouding van de wet.' Hij is de Joden een Jood en de Grieken een Griek geworden. In overeenstemming met de eerste kerkvergadering te Jeruzalem (Hand. 15 : 10-11) leert hij, dat de Joodse wet ook voor de bekeerde Joden **niet verplichtend is**, maar **niet** dat het hun verboden is deze wet na te leven. Om praktische redenen heeft hij zelfs Timotheüs laten besnijden (16 :3), terwijl deze als Christen reeds gedoopt was! Doop en besnijdenis gaan in de eerste Joodse gemeente dan ook samen.

'Men moet hier bedenken - schrijft professor Grosheide - dat de Synode der apostelen wel van de Joden-christenen had gevraagd, dat ze de heiden christenen vrijheid zouden laten, maar henzelf niet van de onderhouding der wet had ontslagen, hun allerminst verboden had die wet waar te nemen of goed te vinden, dat Joden-christenen haar niet hielden' (86). En verder: 'Gal. 2 :11 vgl. leert, dat Paulus zich niet meer verplicht achtte de ceremoniële wet waar te nemen. Maar daarin is hij de meerderheid der Joden christenen zeer ver vooruit. Zij zien niet, wat Paulus ziet, dat door het werk van Christus ook voor Jodenchristenen de wet is afgeschaff' (blz. 265).

In zulk een milieu zou een antwoord van Paulus, dat de doop in plaats van de besnijdenis was gekomen, geen zin gehad hebben. Zover was men hier nog niet. De Jood zag besnijdenis en doop als twee handelingen naast elkaar, zoals we dit ook bij de proselietendoop zien. Dat de doop **in plaats van** de besnijdenis was gekomen heeft men in Joodse kringen aanvankelijk niet gezien. Toch heeft op de duur de doop het van de besnijdenis gewonnen. Terecht schrijft dan ook ds. H. Hoeksema in zijn brochure: 'De gelovigen en hun zaad' (187). dat 'in de oude bedeling de besnijdenis het teken is, dat Gods volk draagt. Als Christus komt, die het Hoofd is van Zijn éne volk, beide van de oude en van de nieuwe dag, dan draagt Hij beide, het teken der besnijdenis en het teken van de doop. In Hem zijn oude en nieuwe dag één en dóór Hem gaat de oude dag in de nieuwe, de besnijdenis in de doop over. Als de Heiland straks ten hemel gevaren is en Zijn Geest heeft uitgestort op alle vlees, dan worstelen in kringen, waarin de besnijdenis altijd het teken van het verbond geweest was, besnijdenis en doop een tijdlang met elkander. De besnijdenis kan aanstonds niet begrijpen, dat ze haar tijd heeft uitgediend en dat ze thans opzij zal worden gedrongen door de doop. Doch in de worsteling heeft de laatste de overhand en de eerste verdwijnt. Het is een historisch feit, dat de besnijdenis is vervangen door de doop. Doch zo staat het ook letterlijk in de Heilige Schrift. Niet alleen, dat de apostel waarschuwt, dat nu de doop gekomen is, de besnijdenis geen nut meer heeft, maar ook schrijft hij letterlijk aan de gemeente te Kolosse: 'In Welken gij ook besneden zijt - **zijnde** met Hem begraven in de doop....' (Kol. 2:11, 12).

Professor Jeremias meent, dat Kol. 2 :11 ('de besnijdenis van Christus': *hè peritomètou Xristou*) een verwijzing doelt te zijn naar Hand. 21. Het vermoeden ligt voor de hand - schrijft hij - dat de benaming van de doop als 'Christelijke

besnijdenis' zich hieruit verklaart, dat Paulus aan zulke voorwendsels en op de oudtestamentische Schriften gegronde gewetensbezwaren tegemoet komt, door aan te tonen, dat, met betrekking tot de Christelijke gemeente, de doop de 'Ersatzritus' is voor de besnijding. Wanneer dit vermoeden juist is, hebben wij in Kol. 2 : 11 de eerste sporen van de doop aan kinderen geboren uit Christenouders (188).

160) Hugo de Groot zegt, dat de belofte slaat op de vergeving van zonden. Dat blijkt, volgens hem, uit Jer. 31 : 34 en Zach. 13. Met 'allen die verre zijn' zouden de heidenen bedoeld zijn, Matth. 28 :19. 'Maer door wat wetten de heidenen die verkrijgen zouden dat wisten zij nog niet.' (Aantekeningen over de evangeliën van Markus, Lukas en Joannes en de Handelingen der Apostelen door den Heere Huig de Groot. Uit het Latyn vertaelt door David van Hoogstraten. Tot Gouda 1688, blz. 640).

161) Dr. D.C. Thym, a.w. blz. 83.

162) J. Lenoir, Kinder- of bejaardendoop? Groningen 1858, blz.232.

163) Kat-oikéo = bewonen, met de acc. van de plaats, Hand. 2 : 14. Dat waren dus de heidenen, die, evenals vele Joden, Jeruzalem als woonplaats hadden.

164) Dr. D.C. Thym, a.w. blz. 83.

165) Dr. A. Kuyper, Voor een distel een mirt. 4e dr. Kampen 1914, blz. 56. 'Uit Matth. 3 nemen wij dit mede: er is tweeërlei doop, een waterdoop en een geestdoop. De waterdoop is een bevel Gods, dus noodzakelijk. Maar de geestdoop is nodig, anders is hij onnut. Eindelijk mag het niet als een toevalligheid uitgelegd worden, dat èn bij het dopen van Jezus (Matth. 3) èn bij onze doop (Matth. 28) de Drie-eenheid optreedt. Drie-eenheid en doop hangen nauw samen.'

Dr. G. Vellenga, a.w. blz. 15.

166) Joh. Calvijn, Institutie IV, 17, vertaling J.H. Landwehr. Amsterdam z.j., blz. 782.

167) Dr. L. van der Zanden, De Kinderdoop. Sacrament der gelovigen. Groningen 1947, blz. 33-34.

168) Idem.

169) Dr. D.J. Jeremias, Hat die Urkirche die Kindertaufe geübt? 2. Aufl. Göttingen 1949, S. 26.

Prof. Hans Windisch schrijft naar aanleiding van Hand. 2 :17, dat als het charisma van de Heilige Geest ook voor de kinderen bestemd is en de doop voorwaarde is voor het ontvangen van deze Geest, hiermede voor kinderen de toegang tot de doop is geopend. 'Petrus kann also nur meinen: bringt auch eure Kinder zur Taufe, damit sich an ihnen die Weissagung des Joel erfülle, Die Rede des Petrus schliesst also die apostolische Sanktion der Kindertaufe ein. So kann es in der Tat der Erzähler gemeint haben.' (Zum Problem der Kindertaufe im Urchristentum, ZNTW 1929, S. 122).

171) Ds. R. Bijlsma, De doop in het pastoraat. Den Haag 1958, biz.59.

172) Epikaleomai heisst 'jemanden zu seinen Gunsten anrufen' bei Hof oder bei Gericht. (Prof. W. Bieder, Die Verheissung der Taufe im N.T. Zürich 1966, S. 239).

173) The British and Foreign Bible-Society, London 1917.

174) K. Aug. Dächsel, Bijbelverklaring. 2e dr. Kampen z.j. blz.219. Hugo de Groot tekent bij de woorden: 'kwamen zij bij een water' het volgende aan: 'Tot een bron, die is in 't

vlek Bethsora, in de stamme van Juda, voor die gaen van AElias na Hebron in den twintigsten steen. Zoo zegt Ado in het martelschrift.' Als het werkelijk een bron is geweest kan van onderdompeling geen sprake zijn en moeten we dus de andere vertaling nemen.

175) Jub. = Buch des Jubiläums (zie ook: E. Littermann, Die Pseudopigraphen d. Alten Testaments. 1900, Neudruck 1921). Sukka = gedeelte uit de Babylonische Talmud.

176) Dr. E. Stauffer, Zur Kindertaufe im Urchristentum (Deutsches Pfarrerblatt 49, 1949, S. 26).

Dr. G.R. Beasley-Murray meent, dat 'even if, by some extraordinary coincidence, there were no children in the households mentioned in the New Testament, the principle of baptism on the ground of another's faith is more strongly exemplified by the baptism of the slaves of the household, since they will have added to the Church by baptism on the ground of their master's faith. Such a principle must naturally be allowed an extension to the children of the house when such existed.' (Baptism in N.T. London 1963, p. 313).

177) Prof. Hans Windisch, Zum Problem d. Kindertaufe im Urchristentum (ZNTW 1929, S. 122).

178) Dr. C. Thym, a.w., blz. 136-137.

179) Beasley-Murray heeft hier: 'he rejoiced with his whole house as he believed in God (Acts 16 : 31-33) and they all rejoiced because he believed in God' (a.w.p. 314).

180) Zie: Prof. F.W. Grosheide, De Handelingen der Apostelen II, noot 2, biz. 93 en noot 4, blz. 111.

Dr. August Strobel schrijft, met het oog op de doop van de kamerling, de gevangenbewaarder en Lydia, ja, zelfs van de 'Pfingstgemeinde überhaupt' dat 'in diesem Zusammenhang dem Glaubensbegriff das Moment der dort behaupteten bewussten Aktivität fehlt.' Hij vraagt daarom: 'Ist er dagegen nicht vielmehr ein Anklammern ein verzweifelttes Ergreifen der von Gott gegebenen Chance? Es ist uns auch unbegreiflich, wie 'Glaube' vom Neuen Testament her als 'Forderung' bestimmt werden kann. Er ist Forderung nur als Geschenk.' (Begründung u. Gebrauch d. heiligen Taufe. Aus der Arbeit einer Studientagung. Berlin u. Hamburg 1963, S. 108).

181) Ds. R. Bijlsma, a.w. blz. 60.

182) Dr. D.C. Thym, a.w. blz. 136-137.

183) J.E. v.d. Brink, De betekenis v. d. doop. Gorkum 1966, blz. 84.

184) Dr. D.C. Thym, a.w. blz. 136-137.

185) 'Das äusserste, was man daraus herleiten möchte, wäre dieses, dass vielleicht im Orient und vornehmlich bei Juden, die Väter, wenn sie das Christenthum angenommen, auch ihre Kinder mit sich zugleich haben taufen lassen, ex patria potestate. Aber auf griechische und lateinische Christen mögte dieses wohl schwerlich können ausgedehnet werden (Starck, a.w. S. 12).

186) Prof. Dr. F.W. Grosheide, a.w., blz. 265.

187) Ds. H.Hoeksema, de gelovigen en hun zaad. Grand Rapids, Mich, z.j. blz. 57.

188) D. Dr. J. Jeremias, a.w. S. 40.